

te pletter slaan ...<sup>20</sup> En elders formuleerde hij het als volgt:

Waar geen vakverenigingen worden opgericht, om de macht van het grootkapitaal te breidelen, daar mist de groote weegschaal der sociale gerechtigheid het noodige tegenwicht. De door het liberalisme geïsoleerde eenling staat eenvoudig machteloos tegenover de moderne geldkoningen en de dikwijls gewetenloze trusts. Wie alles verwacht van de wetten der Europeesche Parlementen, vergist zich deerlijk. Het voornaamste dat de arbeiders van de Parlementen moeten verlangen, is dat zij door hunne wetten het aan de arbeiders mogelijk maken, zich door hunne organisatie, zelf in deze wereld recht te verschaffen en voor hunne eigen belangen zorg te dragen...<sup>21</sup>

Deze uitlatingen van Poels klinken zeer zelfbewust. Het bestaan van arbeidersorganisaties, geconcretiseerd in bij voorkeur katholieke vakverenigingen is voor hem geen vraag meer. Ze hebben inmiddels hun nut bewezen. Het gaat er hem nu alleen nog om alle katholieke arbeiders ervan te overtuigen, dat zij organisaties moeten oprichten. Genoemde uitlatingen stammen dan ook uit het tweede decennium van de twintigste eeuw. Twintig jaar eerder moesten katholieke voormannen zich behoedzamer opstellen. De receptie van *Rerum Novarum* moest toen nog beginnen. Tekenend in dit opzicht is de volgende uitlating van de grootste theoreticus en organisator van het Nederlands sociaal-katholicisme, de Enschedese kapelaan Alfons Ariëns:

Indien Rome partij heeft gekozen, dan is voor ons ook de weg aangewezen waar de waarheid en het heil van ons zelf en anderen is te vinden ... Welnu, Rome heeft gesproken ... En tot verbazing der wereld, werd de beweging der werklieden, in haar wezen en kern genomen, niet gevloekt maar gezegend.<sup>22</sup>

In de laatste paragraaf van dit opstel zullen enkele elementen aan de orde komen,

20. H. Poels, 'De Noodkist' in: H. Poels, *Een zestal redevoeringen*, uitgave van den Limb. R.K. Werkliedenbond, z.p., z.j., 101-115, citaat ontleend aan 109. De tekst werd uitgesproken op 13 maart 1917.

21. Zie noot 18, 20-21.

22. J. Roes (red.), *Bronnen van de katholieke arbeidersbeweging in Nederland. Toespraken, brieven en artikelen van Alfons Ariëns, 1887-1901*, Baarn 1982, nr. 101, 345-355. Deze toespraak is van 23 juni 1895.